

Wyrozumski, Jerzy

Symposium naukowe poświęcone stuleciu Katedry Historii Polski Uniwersytetu Jagiellońskiego i historiografii krakowskiej

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/2, 451-452

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYMPOZJUM NAUKOWE POŚWIĘCONE STULECIU
KATEDRY HISTORII POLSKI UNIwersYTETU Jagiellońskiego
I HISTORIOGRAFII KRAKOWSKIEJ

W zamierzeniu organizatorów, tj. Instytutu Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i działającej w jego ramach powołanej przez Radę Wydziału Filozoficzno-Historycznego UJ komisji pod przewodnictwem prof. C. Bobińskiej, sympozjum miało być spotkaniem roboczym historyków naszej historiografii i szerzej pojętej nauki i kultury oraz specjalistów w zakresie metodologii historii. Z dystansu przeszło stuletniego bujnego rozwoju badań historycznych w ośrodku naukowym krakowskim i ćwierćwiecza historiografii powojennej miało dać wszechstronną ocenę przede wszystkim tzw. szkoły historycznej krakowskiej. Spośród czterech jej czołowych przedstawicieli (Józef Szujski, Stanisław Smolka, Michał Bobrzyński, Walerian Kalinka) nie zamierzano omawiać w osobnym referacie tylko twórczości naukowej tego ostatniego, jako postaci nie związanej z Uniwersytetem. Planowano natomiast choćby krótką charakterystykę następnych pokoleń historyków krakowskich, z działającymi już w Polsce Ludowej włącznie.

W świetnej oprawie auli Collegium Maius trzydniowe (24—26 listopada 1969 r.) obrady zagał rektor UJ prof. M. Klimaszewski.

Pierwszemu profesorowi na kreowanej w UJ w 1869 r. Katedrze Historii Polski, Józefowi Szujskiemu, poświęcone były referaty prof. J. Gierowskiego i doc. J. Mitkowskiego. Pierwszy charakteryzował Szujskiego jako historyka czasów nowożytnych, tworząc syntezę dziejów Polski, nowatorskiej i wartościowej zwłaszcza dla okresu po 1668 r., jako wydawcę źródeł tej wagi co diariusze sejmowe. Drugi przedstawił osiągnięcia Szujskiego na polu polskiej mediewistyki, dla której położył on zasługi również w zakresie edycji źródeł oraz jako autor cennych studiów: o Krakowie, Janie Długoszu, konfederacji w Radomsku i in.

Dwa także referaty poświęcono właściwemu twórcy polskiej mediewistyki, Stanisławowi Smolce. Prof. A. Gieysztor pokazał drogę Smolki do badań krytycznych nad polskim średniowieczem, zalety jego warsztatu naukowego i nieprzemijające wartości niektórych dzieł, zwłaszcza zaś monografii *Mieszko Stary i jego wiek*. Prof. H. Barycz wyszedł poza ramy zakreślone programem sympozjum, dając — oprócz zapowiedzianej charakterystyki Smolki jako organizatora nauki — również jego pełną sylwetkę naukową i polityczną oraz prezentację jego głównych osiągnięć pedagogicznych. Dzięki Smolce nauka polska wyszła z opłotków na szersze międzynarodowe forum.

O Michale Bobrzyńskim jako historyku państwa i prawa oraz polityku mówił jego uczeń i w niemałym stopniu sukcesor jego myśli naukowej, prof. K. Grzybowski. Zasłużył się Bobrzyński szczególnie jako wydawca i rygorystyczny badacz źródeł, a przy tym twórca świetnej syntezy dziejów Polski.

W grupie referatów, dających ogólną charakterystykę historiografii ośrodka naukowego krakowskiego w drugiej połowie XIX w., prof. J. Hulewicz omówił rolę Seminarium Historycznego UJ w rozwoju nauki polskiej, rolę znaczoną nazwiskami Stanisława Smolki, Wincentego Zakrzewskiego, Stanisława Krzyżanowskiego, Wacława Tokarza, a wreszcie przedstawił osiągnięcia Seminarium na polu nauczania uniwersyteckiego, m. in. przez przejście z uniwersytetów w Berlinie i w Getyndze formy kształcenia seminaryjnego. Prof. M. H. Serejski dał ocenę tzw. szkoły krakowskiej na tle historiografii europejskiej XIX w. Szkoła ta stanęła na wysokim europejskim poziomie zarówno w zakresie metod, jak i problematyki badawczej. Należałoby z niej zdjąć generalizujące etykiety reakcyjności i pesymizmu historycznego. Prof. J. Buszko omówił rolę i udział historyków krakowskich w życiu politycznym Galicji. Przy głębszej analizie poglądów i praktyki politycznej tych

historyków autor mógł m. in. przeciwstawić stańczyka-Szujskiego liberałowi-Bo-brzyńskiemu.

Spośród historyków krakowskich okresu międzywojennego osobny referat poświęcono Władysławowi Konopczyńskiemu. Uczeń tego znakomitego badacza dziejów Polski w dobie jej rozbiorów, prof. E. Rostworowski, ocenił bardzo wysoko warsztat badawczy i rozmach twórczy Konopczyńskiego, poddając przy tym analizie źródła jego poglądów naukowych i ocen naszej przeszłości.

Próbą ukazania związku „starego z nowym” w historiografii krakowskiej był referat doc. A. Podrazy o katedrach historii Polski UJ w okresie powojennym. Początki historiografii marksistowskiej zostały tu wplecione w tok wywodów o reformach struktury katedr, zmianach personalnych i głównych kierunkach badań nad dziejami Polski.

W dyskusji po referatach udział wzięli: prof. H. Barycz, prof. C. Bobińska, dr F. Bronowski (Łódź), prof. Z. Kozłowska-Budkowa, prof. J. Buszko, prof. W. Czaplinski (Wrocław), prof. J. Gierowski, prof. A. Gieysztor (Warszawa), prof. J. Hulewicz, prof. A. Kersten (Lublin), prof. Z. Libiszowska (Łódź), prof. H. Markiewicz, dr J. Maternicki (Warszawa), doc. J. Mitkowski, doc. A. Podraza, prof. H. Serejski (Warszawa), prof. A. Vetulani, doc. R. Wapiński (Gdańsk), prof. H. Wereszycki i doc. M. Zgórnjak. Zwrócono m. in. uwagę na Józefa Kazimierza Plebańskiego, który w warszawskiej Szkole Głównej zajmował się — choć z nie najlepszym skutkiem — historią ojczyzną przed datą utworzenia Katedry Historii Polski w UJ, podobnie jak Antoni Walewski w ramach Seminarium Historycznego UJ — jeszcze przed Szujskim. Wyrażano żal, że zabrakło w programie sympozjum osobnego referatu o Kalince, o innych przedstawicielach historiografii krakowskiej, o historykach państwa i prawa, jak Bolesław Ulanowski czy Franciszek Piekosiński, a wreszcie o związkach Jana Matejki ze szkołą krakowską. Prof. H. Markiewicz przedstawił w szerszej wypowiedzi wybitne osiągnięcia na polu historii literatury i stosunek do historycznej szkoły krakowskiej Stanisława Tarnowskiego. Wiele uwagi poświęcono dalej syntetycznej ocenie stanowiska naukowego i politycznego tzw. szkoły krakowskiej i dokonano korektur w ocenie dorobku naukowego w badaniach nad historią Polski historyków krakowskich okresu powojennego. Z problemów teoretycznych rozważano kwestie, czy można oddzielać sylwetkę naukową historyka od jego sylwetki politycznej, czy słuszna jest nazwa „szkoły krakowskiej” dla grupy historyków krakowskich ubiegłego stulecia.

Całość obrad podsumowała prof. C. Bobińska. Zwróciła ona uwagę, iż na tzw. szkołę krakowską należy patrzeć przez pryzmat współczesnej jej historiografii ogólnopolskiej czy nawet ogólnoeuropejskiej. Na takim tle jej wysoki poziom naukowy, a zarazem konserwatyzm historyczoficzny, nie ulegają wątpliwości. Podkreśliła, że pokolenie starszych historyków, którzy jeszcze po ostatniej wojnie działali w Krakowie, było to w pewnym sensie pokolenie epigonów politycznych, ideologicznych i metodologicznych szkoły krakowskiej oraz że — przy wszystkich zaletach warsztatu badawczego — ciążyło ono na rozwoju nowej myśli historycznej w tutejszym ośrodku naukowym.

W związku z sympozjum Muzeum UJ przygotowało pod kierunkiem prof. K. Es-treichera w auli Collegium Maius ciekawą wystawę: *W stulecie Katedry Historii Polski. Portrety i pamiątki*. Drugą ekspozycję: *Seminarium Historyczne i Katedra Historii Polski UJ w latach 1869—1918*, urządziło Archiwum UJ pod kierunkiem doc. L. Hajdukiewicza w Collegium Witkowskiego, gdzie odbywała się główna część obrad.